

Vrouwen en kunst in de Republiek

– door Johan van Driel –

Transparant 11.2 (2000) 32-33

Recensie n.a.v.

Els Kloek, *Catherine Peters Sengers, Esther Tobé, Vrouwen en kunst in de Republiek* (Hilversum: 1998) 190 blz., fl. 35,00

De beelden van het verleden die door de historicus opgeroepen worden, zijn gefundeerd op de bronnen uit dat verleden. De informatie die daarin is vervat, waren in de ogen van de tijdgenoot het blijkbaar waard om opgeschreven te worden. Veel zaken die niet de moeite van het opschrijven waard waren, zijn ons niet bekend.

Het onderwerp 'Vrouwen en kunst in de Republiek' waaraan de auteurs, studenten geschiedenis van de Universiteit van Utrecht, onderzoek hebben gedaan, behoort tot de zaken waar niet zoveel over bekend is. Vrouwen leefden vaak op de achtergrond en speelden geen opzienbarende rol in het publieke leven. Zo konden vrouwen vaak geen lid van een gilde worden en dus geen handel bedrijven. Maar op naam van hun man bedreven veel vrouwen toch handel.

Voor de kunst ligt dat niet zoveel anders. Veel vrouwen hebben kunst gemaakt en verhandeld. Spaarzame gegevens zijn overgebleven. Maar er zijn nog genoeg dingen bekend om een boek te schrijven over door vrouwen gemaakte kunst. Na twee inleidende hoofdstukken over vrouwen en het kunstleven in de Republiek, volgen hoofdstukken over vrouwelijke kunstenaars in de Republiek. Daarin wordt het beeld bevestigd dat vrouwen geen onbelangrijke rol gespeeld hebben in het kunstleven in de Republiek. Vaak maakten zij de kunst voor de kleine man. Een enkeling kon boven het maaiveld uitstijgen en zelfs enige internationale bekendheid krijgen.

De meeste vrouwen die zich bewogen op het gebied van de kunst kwamen ook uit het kunstenaarsmilieu of door hun ouders werd grote waarde gehecht aan de kunstzinnige vorming. Deze vrouwen werden door hun omgeving gestimuleerd om te schilderen. Deze omgeving verzorgde dan ook de opleiding tot kunstenaars. Natuurlijk was niet iedereen in de omgeving van de kunstenaressen even blij met de kunstzinnige uitingen. Er zijn berichten die ons vertellen dat mensen vonden dat al dat geknoei met verf voor een vrouw nergens toe diende. Vrouwen produceerden niet alleen kunst, ze verkochten die ook op markten en op de [33] kermis. Soms gebeurde dat op een illegale manier, wat soms een boete opleverde. De rol van vrouwen in de kunsthandel is maar klein geweest. De conclusie van het hoofdstuk over de kunsthandel is dan ook: 'De rol van vrouwen in de kunsthandel is interessant, curieus maar niet essentieel!'

De waarde van dit boek ligt vooral in het gegeven dat er een lexicon is opgenomen met informatie over een groot aantal kunstenaressen in de periode 1500-1800. Dit lexicon geeft informatie over de namen van de ouders, geboorte- en sterftejaar van de kunstenaar en de aard van het werk dat ze maakte. Dit zorgt ervoor dat het boek meer is dan de bundeling van een aantal opstellen van studenten.